

ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ СИСТЕМИ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

ASSESSMENT OF THE CURRENT STATE OF THE NON-STATE PENSION SYSTEM IN UKRAINE

Ткачук І.М.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і аудиту,
Луцький національний технічний університет

Tkachuk Iryna

Lutsk National Technical University

Стаття присвячена дослідженню розвитку сучасного стану системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні, адже тенденції останніх років продукують необхідність привернення уваги населення країни до недержавного пенсійного забезпечення. В процесі дослідження розглянуто та проаналізовано динаміку основних показників, які характеризують особливості недержавного пенсійного забезпечення. Встановлено, що протягом останніх років відсутні позитивні зрушення в територіальному розподілі діяльності недержавних пенсійних фондів та інформуванні населення країни про перспективи недержавного пенсійного забезпечення. Визначено, що держава повинна приділити значну увагу інформаційному забезпеченню про зміни та стан системи недержавного пенсійного забезпечення задля зростання довіри та готовності накопичувати кошти українцями в недержавних пенсійних фондах.

Ключові слова: недержавний пенсійний фонд, недержавне пенсійне забезпечення, пенсія, пенсійні внески, пенсійні виплати, пенсійна система, пенсійний контракт, учасники.

Статья посвящена исследованию развития современного состояния системы негосударственного пенсионного обеспечения в Украине, ведь тенденции последних лет продуцируют необходимость привлечения внимания населения страны к негосударственному пенсионному обеспечению. В процессе исследования рассмотрена и проанализирована динамика основных показателей, характеризующих особенности негосударственного пенсионного обеспечения. Установлено, что в течение последних лет отсутствуют положительные сдвиги в территориальном распределении деятельности негосударственных пенсионных фондов и информировании населения страны о перспективах негосударственного пенсионного обеспечения. Определено, что государство должно уделить значительное внимание информационному обеспечению об изменениях и состоянии системы негосударственного пенсионного обеспечения с целью роста доверия и готовности накапливать средства украинцами в негосударственных пенсионных фондах.

Ключевые слова: негосударственный пенсионный фонд, негосударственное пенсионное обеспечение, пенсия, пенсионные взносы, пенсионные выплаты, пенсионная система, пенсионный контракт, участники.

The trends of recent years indicate that the available pay-as-you-go financing pension system soon will not be able to perform its main function – to guarantee monetary benefits to persons who have reached retirement age. This, in turn, generates the need to draw the country's attention to non-state pension provision. Thus, the article is devoted to the study of the development of the modern status of the system of non-state pension provision in Ukraine and making proposals for its promotion. To conduct the research, the author uses the following tools: statistical analysis – to assess trends in the development of the system of non-state pension provision; graphic method and table method – to visualize research findings on the activities of private pension funds; comparative method – to determine the dynamics in the system of non-state pension provision. In the course of the research, the dynamics of the key indicators that characterize the features of non-state pension provision in Ukraine are considered and analyzed. It is established that recent years are characterized by a lack of positive changes in the territorial distribution of non-state pension funds, lagging progress in increasing the total number of participants of non-state pension provision – in fact, individual entrepreneurs don't show interest in the system of non-state pension provision. The research emphasizes that the state should pay considerable attention to informing about the non-state pension system to earn the trust and readiness of Ukrainians to collect money in non-state pension funds. In particular, considerable attention should be paid to the creation of open information space for the young

generation, which would provide accessible, reliable and understandable data on the activities of private pension funds and the prospects and benefits of joining the non-state pension provision system. It is highlighted that an important aspect in the advancement of the system of non-state pension provision encompasses a positive demographic situation, favorable tax policy both for the employer and the employee, stable financial capacity of the population.

Key words: non-state pension fund, non-state pension provision, pension, pension contributions, pension payments, pension system, pension contract, participants.

Постановка проблеми. Жодна держава у світі не спроможна забезпечити пенсійними виплатами людей пенсійного віку лише за рахунок бюджетних коштів. Світова практика свідчить про важливість розроблення усіма країнами оптимальних пенсійних програм, які гарантуватимуть фінансове забезпечення пенсіонерів на належному рівні, з урахуванням їх заробітку під час трудової діяльності. Не є винятком у цьому питанні Україна. Так, намагаючись реформувати власну систему пенсійного забезпечення, Уряд ще у 2003 році прийняв законодавчі акти, які передбачили поступовий перехід від державного пенсійного забезпечення до недержавного пенсійного страхування.

Незважаючи на намагання урядовців перетворити систему пенсійного страхування України на накопичувальну, вона досі у своїй основі залишається загальнообов'язковою державною. Варто відзначити, що певні кроки в бік недержавного пенсійного забезпечення здійснюються, однак на загальному фоні пенсійної реформи вони є незначними, а питання стану системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні постає дедалі гостріше. Чого варта заява прем'єр-міністра Дениса Шмигала про те, що через 15 років Україна буде неспроможною здійснювати виплату пенсій за рахунок бюджетних коштів [1].

Саме систематична оцінка стану системи недержавного пенсійного забезпечення повинна слугувати основою для визначення важливих напрямів подальшого розвитку недержавного пенсійного забезпечення щодо накопичувальної системи в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Недержавне пенсійне забезпечення особливо актуальне для молодого покоління, адже дедалі частіше постає питання нестачі коштів у солідарній системі пенсійного забезпечення. Дослідження проблем та важливості розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні висвітлюється вітчизняними науковцями та практиками, такими як В.В. Мацькова, Н.К. Мрачковська, Л.Д. Павловська, І.І. Приймак, Я.Р. Шимко.

Так, Я.Р. Шимко відзначає, що державі відведено вирішальну роль в успішному функціонуванні Недержавних пенсійних фондів (далі – НПФ) за умови «удосконалення правових засад діяльності фондів, провадження спеціальної податкової політики, стимулювання громадян і роботодавців до участі в недержавному пен-

сійному забезпеченні, упровадження пруденційного нагляду за діяльністю НПФ» [2].

Опитування, проведене у 2017 році, свідчить про скептичне ставлення українців до готовності накопичувати кошти в системі недержавного пенсійного забезпечення. Так, не виявили бажання бути учасниками НПФ більше половини опитаних (54%), згодні бути учасниками НПФ 18% опитаних за умови, що й роботодавець буде сплачувати за них внески, лише 8% опитаних готові стати учасниками НПФ за умови отримання податкової пільги на внески [3].

У підтвердження результатів опитування щодо небажання бути учасниками НПФ актуальною вважаємо думку Л.Д. Павловської та Н.К. Мрачковської про те, що «однією з головних проблем повільних темпів зростання недержавного пенсійного забезпечення залишається недовіра громадян до всього фінансового сектору України» [4].

Про необхідність невідкладних та рішучих заходів щодо розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення зазначається у дослідженні В.В. Мацькової та І.І. Приймак. Автори наголошують на важливості розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення як доповнення до наявного загальнообов'язкового державного пенсійного страхування задля забезпечення гідного рівня життя на пенсії [5].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявність проведених досліджень у межах визначеного питання, залишається актуальним вивчення сучасної динаміки системи недержавного пенсійного забезпечення в контексті формування та обґрунтування практичних аспектів поширення інформації про діяльність недержавних пенсійних фондів.

Постановка завдання. Основними аспектами дослідження є визначення сучасного стану системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні та представлення пропозицій щодо напрямів її популяризації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Недержавне пенсійне забезпечення в Україні є складовою частиною третього рівня пенсійної системи та регламентується Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 9 липня 2003 року № 1057 (далі – Закон № 1057). Повноваженнями провадити недержавне пенсійне забезпечення наділені недержавні пенсійні фонди, які створені згідно з визначеним законодавством порядком, а саме «діють

як юридична особа та мають статус неприбуткової організації, функціонують та проводять діяльність виключно задля накопичення пенсійних внесків на користь учасників пенсійного фонду з подальшим управлінням пенсійними активами, а також здійснюють пенсійні виплати учасникам фонду» [6].

В процесі дослідження відзначено, що з 2012 року і до першого кварталу 2020 року включно інформацію про стан і розвиток системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні висвітлювала Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг). Проте віднайти навіть цю інформацію досить непросто для пересічного громадянина, а з другого кварталу 2020 року практично нереально.

Згідно з оприлюдненими даними Нацкомфінпослуг, станом на 31 березня 2020 року в Державному реєстрі фінансових установ відзначена інформація про діяльність 63 недержавних пенсійних фондів. При цьому найбільша їх частка (71,4%) зосереджена у місті Києві, а основними регіонами, де створені та здійснюють діяльність недержавні пенсійні фонди, є такі області, як Херсонська, Полтавська, Одеська, Житомирська, Харківська, Львівська, Івано-Франківська, Дніпропетровська, Донецька (табл. 1).

Якщо порівняти в динаміці, то варто відзначити, що станом на 31 березня 2016 року в Україні налічувалось 68 недержавних пенсійних фондів. За 4 роки з ринку недержавного пен-

сійного забезпечення зникло 9 НПФ, зокрема, протягом цього періоду в місті Київ припинена діяльність 6 НПФ, в Дніпропетровській області – 1 НПФ, в Донецькій області – 2 НПФ, що характеризує негативну тенденцію щодо діяльності НПФ. Позитивним можна вважати створення 4 НПФ, які по одному регіонально розмістилися у Полтавській, Житомирській та Івано-Франківській областях, а також місті Київ.

Варто відзначити, що станом на 1 квітня 2006 року у Державному реєстрі фінансових установ міститься інформація про 58 недержавних пенсійних фондів [11], а це свідчить про те, що за 14 років загалом відбулося збільшення кількості НПФ лише на 5 фондів, а це характеризує досить повільний розвиток системи недержавного пенсійного забезпечення.

Як показує практика, важливими факторами зростання довіри населення до недержавних пенсійних фондів має стати відкрита державна політика та контроль їх діяльності.

Динаміка основних показників діяльності недержавних пенсійних фондів, згідно з даними Нацкомфінпослуг, представлена у табл. 2.

Станом на 31 березня 2017 року порівняно з даними на 31 березня 2016 року спостерігаємо тенденцію до зростання кількості укладених пенсійних контрактів на 7,5%, кількості учасників НПФ – на 0,7%, величини пенсійних внесків – на 3,6%, пенсійних виплат – на 16,4%. Вже у наступному періоді, а саме станом на 31 березня 2018 року порівняно з даними на

Таблиця 1

Динаміка кількості недержавних пенсійних фондів за областями

Регіон	Станом на 31 березня 2016 року	Станом на 31 березня 2017 року	Станом на 31 березня 2018 року	Станом на 31 березня 2019 року	Станом на 31 березня 2020 року	Темпи приросту, %			
						2017/2016 роки	2018/2017 роки	2019/2018 роки	2020/2019 роки
Місто Київ	50	46	44	44	45	-4	-2	0	1
Херсонська область	1	1	1	1	1	0	0	0	0
Полтавська область	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Одеська область	1	1	1	1	1	0	0	0	0
Житомирська область	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Харківська область	2	2	2	2	2	0	0	0	0
Львівська область	2	2	2	2	2	0	0	0	0
Івано-Франківська область	2	2	2	2	3	0	0	0	1
Дніпропетровська область	4	4	4	3	3	0	0	-1	0
Донецька область	6	6	6	6	4	0	0	0	-2
Всього	68	64	62	61	63	-4	-2	-1	2

Джерело: побудовано автором за даними джерела [7; 8; 9; 10]

Таблиця 2

Динаміка основних показників діяльності недержавних пенсійних фондів

Показник	Станом на 31 березня 2016 року	Станом на 31 березня 2017 року	Станом на 31 березня 2018 року	Станом на 31 березня 2019 року	Станом на 31 березня 2020 року	Темпи приросту, %			
						2017/2016 роки	2018/2017 роки	2019/2018 роки	2020/2019 роки
Кількість укладених пенсійних контрактів, тис. шт.	60,0	64,5	61,0	70,4	79,6	7,5	-5,4	15,4	13,1
Загальна кількість учасників НПФ, тис. осіб	830,2	836,2	843,2	858,4	878,3	0,7	0,8	1,8	2,3
Пенсійні внески, всього, млн. грн., зокрема:	1 851,0	1 918,5	1 910,4	2 036,4	2 219,1	3,6	-0,4	6,6	9,0
– від фізичних осіб	80,1	100,0	134,4	183,9	239,0	25,2	34,0	36,8	30,0
– від фізичних осіб – підприємців	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0	0	0	0
– від юридичних осіб	1 770,4	1 817,2	1 775,3	1 851,7	1 979,3	2,6	-2,3	4,3	6,9
Пенсійні виплати, млн. грн.	562,9	655,4	723,2	842,0	986,7	16,4	10,3	16,4	17,2
Кількість учасників, що отримали/отримують пенсійні виплати, тис. осіб	80,3	82,0	79,4	81,9	84,9	2,1	-3,2	3,1	3,7

Джерело: складено автором за даними джерел [7; 8; 9; 10]

31 березня 2017 року, спостерігаємо незначну тенденцію до зниження таких показників, а саме кількості укладених пенсійних контрактів – на 5,4%, величини пенсійних внесків – на 0,4%, кількості учасників, що отримали/отримують пенсійні виплати, – на 3,2%.

Значна позитивна динаміка зростання за усіма показниками спостерігається станом на 31 березня 2019 року та 2020 року, що може свідчити про певну стабільність в економіці країни. Так, станом на 31 березня 2020 року порівняно з даними на 31 березня 2019 року спостерігаємо тенденцію до зростання кількості укладених пенсійних контрактів на 13,1%, кількості учасників НПФ – на 2,3%, величини пенсійних внесків – на 9,0%, пенсійних виплат – на 17,2%. Також відзначено, що протягом досліджуваного періоду незмінною є динаміка пенсійних внесків від фізичних осіб – підприємців. Так, станом на 31 березня 2020 року вони склали 0,2 млн. грн.

На відміну від державної пенсії, розмір недержавної пенсії не залежить від величини заробітної плати та страхового стажу. Основним показником, який впливає на величину майбутньої пенсії, є величина пенсійних внесків, які сплачуються фізичною особою самостійно або її роботодавцем добровільно у вибраний недержавний пенсійний фонд.

Отже, динаміка кількості укладених пенсійних контрактів та кількості вкладників у недержавні пенсійні фонди України є такою (табл. 3).

Станом на 31 березня 2017 року порівняно з даними на 31 березня 2016 року спостерігаємо тенденцію до зростання кількості вкладників на 7,7% та кількості укладених пенсійних контрактів на 7,5% за рахунок фізичних осіб. Протилежну динаміку спостерігаємо станом на 31 березня 2018 року порівняно з даними на 31 березня 2017 року, зокрема зниження кількості вкладників на 6,3% та кількості укладених пенсійних контрактів на 5,4% загалом як з фізичними, так і з юридичними особами.

Відчутна позитивна динаміка у зростанні кількості вкладників на 28,4% та кількості укладених пенсійних контрактів на 13,1% за рахунок фізичних осіб станом на 31 березня 2020 року порівняно з даними на 31 березня 2019 року. При цьому відзначено, що протягом досліджуваного періоду незмінною є динаміка кількості укладених пенсійних контрактів з фізичними особами – підприємцями. Так, станом на 31 березня 2020 року вони склали 0,1 тис. штук.

Важливим показником у роботі недержавних пенсійних фондів для майбутніх пенсіонерів є величина пенсійної виплати. Відповідно до Закону № 1057, передбачені такі виплати:

– одноразова пенсійна виплата – це пенсійна виплата, яка здійснюється одноразово в порядку та випадках, визначених законодавством;

Таблиця 3

Динаміка кількості укладених пенсійних контрактів та кількості вкладників

Показник	Станом на 31 березня 2016 року	Станом на 31 березня 2017 року	Станом на 31 березня 2018 року	Станом на 31 березня 2019 року	Станом на 31 березня 2020 року	Темпи приросту, %			
						2017/2016 роки	2018/2017 роки	2019/2018 роки	2020/2019 роки
Кількість вкладників, тис. осіб, зокрема:	54,2	58,4	54,7	64,9	83,3	7,7	-6,3	18,6	28,4
– фізичних осіб	51,9	56,1	52,9	62,8	81,2	8,1	-5,7	18,7	29,3
– Кількість укладених пенсійних контрактів, тис. штук, зокрема:	60,0	64,5	61,0	70,4	79,6	7,5	-5,4	15,4	13,1
– з юридичними особами	7,3	7,3	6,9	6,8	6,8	0	-5,5	-1,4	0
– з фізичними особами-підприємцями	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0	0	0	0
– з фізичними особами	52,6	57,1	54,0	63,5	72,7	8,6	-5,4	17,6	14,5

Джерело: складено автором за даними джерел [7; 8; 9; 10]

– пенсія на визначений строк – це пенсійні виплати, які здійснюються періодично протягом визначеного строку в порядку та випадках, визначених законодавством.

Динаміка пенсійних виплат недержавними пенсійними фондами, згідно з даними Нацкомфінпослуг, представлена у табл. 4.

В структурі пенсійних виплат найбільша частка належить саме одноразовим пенсійним виплатам, величина яких зростає в динаміці досліджуваного періоду. Значно зросли за досліджуваний період пенсійні виплати на визначений строк.

За даними Нацкомфінпослуг [10], станом на 31 березня 2020 року проведено сплату пенсійних виплат загалом 84,9 тисячам учасникам НПФ, а це 9,7% від загальної кількості учасників недержавного пенсійного страхування, які отри-

мали або отримують пенсійні виплати. Позитивною є також динаміка виплат на одного учасника НПФ. Зокрема, станом на 31 березня 2020 року 7,5 тис. грн. – це середній розмір одноразової пенсійної виплати, яку отримав або отримує учасник НПФ одноразово; 88,3 тис. грн. – це середній розмір пенсійної виплати на визначений строк, яку отримав або отримує учасник НПФ протягом визначеного строку.

Динаміка кількості учасників недержавних пенсійних фондів у розрізі вікових груп та за статтю, згідно з даними Нацкомфінпослуг, представлена у табл. 5.

Як свідчать дані таблиці, у кожній віковій групі більшість учасників НПФ складають чоловіки. Протягом досліджуваного періоду спостерігаємо, що найбільш активними учасниками системи недержавного пенсійного забезпечення

Таблиця 4

Динаміка пенсійних виплат

Показник	Станом на 31 березня 2016 року	Станом на 31 березня 2017 року	Станом на 31 березня 2018 року	Станом на 31 березня 2019 року	Станом на 31 березня 2020 року	Темпи приросту, %			
						2017/2016 роки	2018/2017 роки	2019/2018 роки	2020/2019 роки
Одноразові пенсійні виплати, млн. грн.	470,4	510,5	515,0	556,7	608,3	8,5	0,9	8,1	9,3
Пенсійні виплати на визначений строк, млн. грн.	92,5	144,9	208,2	285,3	378,4	56,6	43,7	37,0	32,6
Всього, млн. грн.	562,9	655,4	723,2	842,0	986,7	16,4	10,3	16,4	17,2

Джерело: складено автором за даними джерел [7; 8; 9; 10]

Таблиця 5

Динаміка кількості учасників НПФ у розрізі вікових груп

Вікова група	Станом на 31 березня 2018 року, тис. осіб		Станом на 31 березня 2019 року, тис. осіб		Станом на 31 березня 2020 року, тис. осіб		Темпи приросту, %			
	Ж	Ч	Ж	Ч	Ж	Ч	2019/2018 роки		2020/2019 роки	
							Ж	Ч	Ж	Ч
До 25 років	4,2	6,8	3,3	4,8	3,2	4,3	-21,43	-29,41	-3,03	-10,42
25–50 років	219,3	295,1	213,8	286,8	214,0	284,2	-2,51	-2,81	0,09	-0,91
50–60 років	103,6	124,5	103,1	123,1	102,6	122,8	-0,48	-1,12	-0,48	-0,24
Старше 60 років	26,5	63,2	41,1	82,4	52,0	95,2	55,09	30,38	26,52	15,53
Всього	353,6	489,6	361,3	497,1	371,9	506,4	2,18	1,53	2,93	1,87

Примітка: Ж – жінки, Ч – чоловіки

Джерело: складено автором за даними джерел [8; 9; 10]

виступає вікова категорія від 25 до 50 років, яка вважається найбільш працездатною та фінансово спроможною. Молодь віком до 25 років є найменш поінформованою та зацікавленою стороною участі у недержавному пенсійному забезпеченні, про що свідчить негативна тенденція до зменшення учасників НПФ віком до 25 років. Також зменшується активність учасників НПФ у віковій групі старше за 60 років.

Висновки. Оцінювання сучасного стану системи недержавного пенсійного забезпечення свідчить про те, що учасниками НПФ станом на 31 березня 2020 року загалом є 878,3 тис. осіб, а це свідчить про досить низький відсоток працездатного населення України, задіяного в недержавному пенсійному забезпеченні. Динаміка основних показників діяльності недержавних пенсійних фондів визначає необхідність

впровадження прозорої та відкритої стратегії розвитку недержавної пенсійної системи задля залучення до неї працездатного населення; реформування механізму оподаткування заробітної плати з урахуванням необхідності формування населенням власних пенсійних накопичень; розроблення сприятливого пільгового оподаткування для суб'єктів господарювання, які беруть участь у програмах недержавного пенсійного забезпечення. В перспективі розвитку НПФ особливу увагу необхідно приділити інформуванню молоді, починаючи ще зі школи, про важливість та необхідність недержавного пенсійного забезпечення. Ефективність розвитку недержавного пенсійного забезпечення залежить від належного рівня фінансової спроможності населення та сприятливої демографічної, політичної та економічної ситуацій в країні.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Україна через 15 років не зможе платити пенсії – Шмигаль. URL: <https://buhgalter.com.ua/news/pensiyi/ukrayina-cherez-15-rokiv-ne-zmozhe-platiti-pensiyi-shmigal> (дата звернення: 26.04.2021).
2. Шимко Я.Р. Роль державного регулювання розвитку недержавних пенсійних фондів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2019. № 12 (40). С. 151–156.
3. Недержавне пенсійне забезпечення в Україні: оцінка та рекомендації. Проект USAID «Трансформація фінансового сектору». Київ, 2019. URL: http://www.fst-ua.info/wp-content/uploads/2019/07/Voluntary_Private_Pensions_in_Ukraine-Assessment_jul2019_ua.pdf (дата звернення: 28.04.2021).
4. Павловська Л.Д., Мрачковська Н.К. Недержавне пенсійне забезпечення в Україні. *Ефективна економіка*. 2019. № 10. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7351> (дата звернення: 24.04.2021).
5. Приймак І.І., Мацькова В.В. Роль недержавних пенсійних фондів у формуванні пенсійних заощаджень громадян України. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 55-2. С. 80–86.
6. Про недержавне пенсійне забезпечення : Закон України від 9 липня 2003 року № 1057 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15#Text> (дата звернення: 01.05.2021).
7. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення станом на 31 березня 2017 року. URL: https://www.nfp.gov.ua/files/17_Dep_Repetska/NPF_I_kv%202017.pdf (дата звернення: 02.05.2021).
8. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення станом на 31 березня 2018 року. URL: https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/NPF/OsnPokazn/NPF_I_kv%202018.pdf (дата звернення: 02.05.2021).
9. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення станом на 31 березня 2019 року. URL: https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/NPF/NPF_I_kv%202019.pdf (дата звернення: 02.05.2021).
10. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення станом на 31 березня 2020 року. URL: https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/NPF/NPF_I_kv%202020.pdf (дата звернення: 02.05.2021).
11. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування та пенсійне забезпечення у цифрах і фактах. Київ : Міністерство праці та соціальної політики України, Пенсійний фонд України, 2006. URL: <https://www.uaib.com.ua/files/articles/59/45/f1153313570.pdf> (дата звернення: 03.05.2021).

REFERENCES:

1. Ukraina cherez 15 rokiv ne zmozhe platyty pensii – Shmyhal [Ukraine cannot pay pensions in 15 years – Shmygal]. Available at: <https://buhgalter.com.ua/news/pensiyyi/ukrayina-cherez-15-rokiv-ne-zmozhe-platiti-pensiyyi-shmygal> (accessed 26 April 2021).
2. Shymko Ya.R. (2019) Rol derzhavnoho rehulivannia rozvytku nederzhavnykh pensiinykh fondiv [The role of state regulation of the development of non-state pension funds]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia". Seriia "Ekonomika"*. Vol. 12 (40). P. 151–156.
3. USAID (2019) Nederzhavne pensiine zabezpechennia v Ukraini: otcinka ta rekomendaciji [Non-state pension provision in Ukraine: assessment and recommendations]. Available at: http://www.fst-ua.info/wp-content/uploads/2019/07/Voluntary_Private_Pensions_in_Ukraine-Assessment_jul2019_ua.pdf (accessed 28 April 2021).
4. Pavlovska L.D., Mrachkovska N.K. (2019) Nederzhavne pensiine zabezpechennia v Ukraini [Non-state pension provision in Ukraine]. *Efektivna ekonomika (electronic journal)*, no. 10. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7351> (accessed 24 April 2021).
5. Pryimak I.I., Matskova V.V. (2020) Rol nederzhavnykh pensiinykh fondiv u formuvanni pensiinykh zaoshchadzen hromadian Ukrainy [The role of non-state pension funds in the formation of pension savings of citizens of Ukraine]. *Prychornomorski ekonomichni studii*. Vol. 55-2. P. 80–86.
6. Pro nederzhavne pensiine zabezpechennia [About non-state pension provision]: Zakon Ukrainy № 1057 vid 09.07.2003 roku. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15#Text> (accessed 01 May 2021).
7. Pidsumky rozvytku systemy nederzhavnoho pensiinoho zabezpechennia stanom na 31.03.2017 [Results of the development of the non-state pension system as of March 31, 2017]. Available at: https://www.nfp.gov.ua/files/17_Dep_Repetska/NPF_I_kv%202017.pdf (accessed 02 May 2021).
8. Pidsumky rozvytku systemy nederzhavnoho pensiinoho zabezpechennia stanom na 31.03.2018 [Results of the development of the non-state pension system as of March 31, 2018]. Available at: https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/NPF/OsnPokazn/NPF_I_kv%202018.pdf (accessed 02 May 2021).
9. Pidsumky rozvytku systemy nederzhavnoho pensiinoho zabezpechennia stanom na 31.03.2019 [Results of the development of the non-state pension system as of March 31, 2019]. Available at: https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/NPF/NPF_I_kv%202019.pdf (accessed 02 May 2021).
10. Pidsumky rozvytku systemy nederzhavnoho pensiinoho zabezpechennia stanom na 31.03.2020 [Results of the development of the non-state pension system as of March 31, 2020]. Available at: https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/NPF/NPF_I_kv%202020.pdf (accessed 02 May 2021).
11. Ministerstvo pratsi ta sotsialnoi polityky Ukrainy, Pensiinyi fond Ukrainy (2006) Zahalnooboviazkove derzhavne sotsialne strakhuvannia ta pensiine zabezpechennia u tsyfrakh i faktakh [Compulsory state social insurance and pension provision in figures and facts]. Available at: <https://www.uaib.com.ua/files/articles/59/45/f1153313570.pdf> (accessed 03 May 2021).